

21 Δεκεμβρίου 2012

Αριθμ. Πρωτ.: 160173/45276/2012

Πληροφορίες: Δημήτρης Βερέμης (τηλ.:2131306), Καλλιόπη
Λυκοβαρδή (τηλ.:2131306), Μαρία Καραγεώργου (τηλ.:2131306)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Υπόψη Διευθυντού

Θέμα: Διάκριση λόγω ταυτότητας κοινωνικού φύλου

Αξιότιμε κύριε Διευθυντά,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος, το ν.3094/2003 και το άρθρο 25 του ν. 3896/2010, εξετάζει αναφορά της σχετικά με την υπηρεσία σας.

Συγκεκριμένα, η κυρία , μαθήτρια του Εσπερινού Γυμνασίου , υπέβαλε αναφορά προς το Συνήγορο του Πολίτη, στην οποία ισχυρίζεται ότι υφίσταται διάκριση λόγω ταυτότητας κοινωνικού φύλου κατά την φοίτησή της (είναι τρανς-γυναίκα), τόσο από τους συμμαθητές της, όσο και από τη διοίκηση του σχολείου. Ειδικότερα, η κα αναφέρει ότι στο χώρο του σχολείου έχει υποστεί προσβλητική και ταπεινωτική προς το πρόσωπό της συμπεριφορά λόγω του κοινωνικού φύλου της. Επισημαίνει μάλιστα πληθώρα χλευαστικών, υβριστικών και ταπεινωτικών ενεργειών συμμαθητών της σε βάρος της, οι οποίες, σύμφωνα με τα καταγγελλόμενα, διαμορφώνουν ένα εκφοβιστικό και εχθρικό για την ίδια περιβάλλον, το οποίο στην ακραία του μορφή φτάνει ακόμη και στην απειλή ή την άσκηση βίας.

Παράλληλα, η κα. καταγγέλλει ότι στη διαμόρφωση αυτού του εκφοβιστικού και ταπεινωτικού για την ίδια κλίματος έχει καθοριστική συνεισφορά η στάση του σχολείου, όπως αυτή εκδηλώνεται μέσω της διαχείρισης του θέματος από τη διεύθυνσή του. Ειδικότερα, καταγγέλλεται η απουσία παρέμβασης από την πλευρά της διεύθυνσης του σχολείου προς τους μαθητές που προβαίνουν στις ως άνω πράξεις, αλλά και η μεροληπτική συμπεριφορά σε βάρος της, καθώς, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της, εκείνο που επιχειρείται είναι ο εκφοβισμός της, με στόχο τον

αποκλεισμό της από την εκπαιδευτική διαδικασία. Στο πλαίσιο αυτής της εχθρικής και απαξιοτικής στάσης εντάσσεται, σύμφωνα με την καταγγέλλουσα, και το γεγονός της αναιτιολόγητης επιβολής πειθαρχικών ποινών σε βάρος της, αλλά και της μη απάντησης σε υποβληθέντα αιτήματά της, καταστάσεις που η ίδια χαρακτηρίζει στην αναφορά της ως «ψυχολογικό πόλεμο».

Ειδικότερα, ως προς τη διαχείριση του ζητήματος από τη διεύθυνση του σχολείου, η κα. επισημαίνει στην αναφορά της ότι κατά την πρώτη προσωπική της επαφή μαζί σας, ως Διευθυντή του σχολείου, της ασκήθηκε πίεση να αλλάξει σχολικό περιβάλλον και, όταν η ίδια δεν το αποδέχτηκε, υποχρεώθηκε, κατόπιν δικής σας υπόδειξης, να τροποποιήσει την εμφάνισή της ώστε να γίνεται δεκτή στο χώρο του σχολείου. Παρά τη συμμόρφωσή της αυτή, στη συνέχεια της προτάθηκε, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της, να μην παρακολουθεί τα καθημερινά μαθήματα, διατηρώντας το δικαίωμα να συμμετέχει στις απολυτήριες εξετάσεις του Ιουνίου. Η άρνησή της να το πράξει, συνδέεται, κατά την ίδια, με την κλιμάκωση των επεισοδίων σε βάρος της από τους συμμαθητές της, αλλά και με την εχθρότητα ή, στην καλύτερη περίπτωση αδιαφορία, και από το μεγαλύτερο μέρος του εκπαιδευτικού προσωπικού του σχολείου.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, αφού εξέτασε την αναφορά της και τα επισυναπτόμενα σε αυτή έγγραφα, στο πλαίσιο της γενικής του αρμοδιότητας (ν.3094/2003), αλλά και της ειδικής του αρμοδιότητας ως φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής αλλά και φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης (ν.3304/2005, ν.3896/2010), όταν αυτή παραβιάζεται από δημόσια υπηρεσία, μεταξύ άλλων λόγων και λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας κοινωνικού φύλου, θα ήθελε να σας επισημάνει τα εξής:

Όπως ασφαλώς γνωρίζετε, στο άρθρο 5 του ν. 1566/1985, (Νόμος-πλαίσιο για την εκπαίδευση) αναφέρεται ως σκοπός του γυμνασίου «να προωθήσει την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών». Περαιτέρω, στην ΥΑ Φ.353.1/324/105657/Δ1. (Καθηκοντολόγιο των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων), στα άρθρα που αφορούν στους διευθυντές σχολικών μονάδων (27-31) αναφέρεται ότι ο Διευθυντής, ως κορυφή της σχολικής κοινότητας, αλλά και επιστημονικός-παιδαγωγικός υπεύθυνος στο χώρο, καθοδηγεί τη σχολική κοινότητα να θέσει υψηλούς στόχους για την επίτευξη ενός σχολείου δημοκρατικού και ανοικτού στην κοινωνία, ότι ο ίδιος οφείλει να αποτελεί παράδειγμα, να ενθαρρύνει το διδακτικό προσωπικό να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την διαπαιδαγώγηση ελεύθερων, υπεύθυνων, δημοκρατικών και ευαισθητοποιημένων πολιτών. Ειδικότερα, στο άρθρο 28, παρ. 2 ι, ρητά ορίζεται ότι ο Διευθυντής «έχει την παιδαγωγική ευθύνη για τη διαμόρφωση θετικού κλίματος στο σχολείο και την ανάπτυξη αρμονικών σχέσεων ανάμεσα στα μέλη της σχολικής κοινότητας». Όσον αφορά δε τη λειτουργία του σχολείου, στο άρθρο 28 2 β ορίζεται ότι ο Διευθυντής είναι υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία του σχολείου και το συντονισμό της σχολικής

ζωής και στο άρθρο 29 παρ. 5 προβλέπεται ότι ο Διευθυντής είναι υπεύθυνος, μαζί με τους εκπαιδευτικούς, «... και για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των μαθητών» (οι υπογραμμίσεις δικές μας).

Οι ως άνω, ενδεικτικά αναφερόμενες, διατάξεις εξειδικεύουν στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας κατευθύνσεις και υποχρεώσεις άμεσα συνδεδεμένες και συμβατές με την προστασία θεμελιωδών συνταγματικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, επιφυλάσσοντας μάλιστα στην εκπαιδευτική κοινότητα έναν ιδιαίτερο ρόλο για την επίτευξη του στόχου διάπλασης ελεύθερων και υπεύθυνων πολιτών. Παράλληλα, η εθνική νομοθεσία κατά των διακρίσεων διαμορφώνει ένα πλαίσιο προστασίας για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης και την προστασία της «ετερότητας». Στο πλαίσιο αυτό, απαγορεύονται οι διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού (ν.3304/2005), αλλά και οι διακρίσεις λόγω ταυτότητας κοινωνικού φύλου (ν.3896/2010). Μορφή των διακρίσεων αυτών είναι και η παρενόχληση, δηλαδή η εκδήλωση ανεπιθύμητης συμπεριφοράς σε βάρος ατόμου με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας προσώπου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος.

Επισημαίνεται ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα κοινωνικού φύλου αποτελεί κοινωνικό δεδομένο που προστατεύεται από την ίδια τη συνταγματική μας έννομη τάξη, στο πλαίσιο της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας (άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος) και του σεβασμού της αξίας του ανθρώπου (άρθρο 2 του Συντάγματος). Ενόψει αυτών, αποτελεί υποχρέωση κάθε εμπλεκόμενου φορέα ή υπηρεσίας η εξέταση του ενδεχομένου, τυχόν εκδήλωση ανεπιθύμητης συμπεριφοράς από όργανο της διοίκησης στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων του, να σχετίζεται ή να εκκινεί από στερεότυπα ή προκαταλήψεις σε βάρος προσώπων διαφορετικής σεξουαλικής ταυτότητας ή ταυτότητας κοινωνικού φύλου και να συνιστά εν τέλει, μη επιτρεπτή μορφή διάκρισης. Ο Συνήγορος του Πολίτη, ως φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, οφείλει με κάθε ευκαιρία να επισημαίνει την υποχρέωση κάθε δημόσιας αρχής ή υπηρεσίας, αλλά και των οργάνων της, ιδίως μάλιστα εκείνων που μπορούν ευχερέστερα να έχουν και έναν διαπαιδαγωγικό ρόλο λόγω της αποστολής τους, όπως εν προκειμένω του σχολείου, να συμβάλουν ενεργά και με συνέπεια στην καταπολέμηση στιγματιστικών στερεοτύπων που τροφοδοτούν συμπεριφορές που προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την ελευθερία επιλογών του ατόμου.

Ο Συνήγορος του Πολίτη αντιλαμβάνεται ότι η πραγμάτωση της αρχής της ισότητας αποτελεί επιδίωξη δυσχερώς επιτεύξιμη, η οποία συνδέεται αλλά δεν εξαντλείται στο κανονιστικό πεδίο, καθώς σχετίζεται με αντιλήψεις και προκαταλήψεις βαθιά ριζωμένες στην ίδια την ελληνική κοινωνία. Στο σημείο αυτό ακριβώς αναδεικνύεται η ευθύνη, αλλά και η υποχρέωση των οργάνων του κράτους να προσδώσουν ουσιαστικό περιεχόμενο στις νομοθετικές προβλέψεις και να συνεισφέρουν καθοριστικά

στην αποτελεσματική εφαρμογή και τη διαμόρφωση ενός πολιτισμού που σέβεται τη διαφορετικότητα, δημιουργώντας έμπρακτα αντανάκλαστικά αντιπαλότητας προς περιστατικά διακριτικής ή και ρατσιστικής συμπεριφοράς.

Αξιότιμε κύριε Διευθυντά,

Λαμβανομένων υπόψη των ως άνω επισημάνσεων, και δεδομένου ότι, σύμφωνα με το περιεχόμενο της αναφοράς αλλά και του συνόλου των συνυποβληθέντων εγγράφων, ο ΣτΠ δύναται να πιθανολογήσει ότι η αναφερόμενη έχει υποστεί παρενόχληση λόγω ταυτότητας κοινωνικού φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού στο χώρο του σχολείου, σε βαθμό που να απειλείται η σωματική ακεραιότητα και η ασφάλεια της, την οποία το σχολείο υποχρεούται να διασφαλίζει, παρακαλούμε να μας γνωρίσετε τις απόψεις σας επί του θέματος, καθώς και συγκεκριμένες πρωτοβουλίες που προτίθεστε να αναλάβετε για την άμεση αντιμετώπιση του προβλήματος και τη βελτίωση της σε βάρος της μαθήτριας υφιστάμενης κατάστασης,

Αναμένοντας την εντός ευλόγου χρόνου ανταπόκρισή σας, είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή πληροφορία, καθώς και οποιαδήποτε συνδρομή προς την κατεύθυνση της εύρυθμης λειτουργίας του σχολείου.

Με τιμή

Καλλιόπη Σπανού
Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

1.